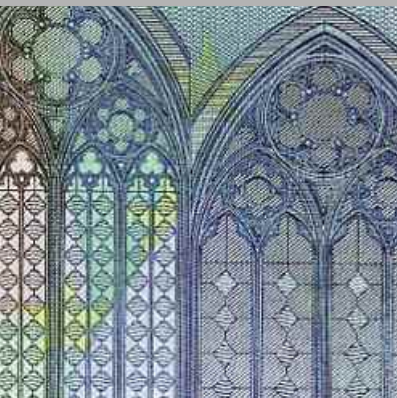




ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ



Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ



Πρόλογος του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

1. Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

- 1.1 Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
- 1.2 Οικονομική ολοκλήρωση
- 1.3 Κριτήρια σύγκλισης
- 1.4 Βασικά στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ
- 1.5 Τα οφέλη του ευρώ

Ορόσημα

2. Δομή και καθήκοντα

- 2.1 Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και το Ευρωσύστημα
- 2.2 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- 2.3 Τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος
- 2.4 Ανεξαρτησία
- 2.5 Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες
- 2.6 Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ
- 2.7 Οι επιτροπές του ΕΣΚΤ

3. Νομισματική πολιτική

- 3.1 Σταθερότητα των τιμών
- 3.2 Η στρατηγική νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ
- 3.3 Μέσα νομισματικής πολιτικής
- 3.4 Επικοινωνία
- 3.5 Νομισματικά και χρηματοπιστωτικά στατιστικά στοιχεία

4. Το σύστημα TARGET2

5. Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ

- 5.1 Τραπεζογραμμάτια
- 5.2 Κέρματα

6. Τραπεζική εποπτεία

Γλωσσάριο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ



Όταν μιλάμε για «κεντρική τράπεζα», το πρώτο πράγμα που πιθανότατα μας έρχεται στο νου είναι ότι πρόκειται για το ίδρυμα που εκδίδει χρήμα. Το χρήμα είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιούμε ως μέτρο αξιών, ως μέσο πληρωμών και ως μέσο αποθήκευσης αξίας. Σίγουρα, ο βασικός στόχος κάθε κεντρικής τράπεζας είναι να διασφαλίζει ότι το χρήμα διατηρεί την αξία του με την πάροδο του χρόνου. Όμως υπάρχουν και πολλές άλλες, λιγότερο γνωστές, πτυχές των δραστηριοτήτων των σύγχρονων κεντρικών τραπεζών. Μία από αυτές είναι η επικοινωνία. Η κεντρική τράπεζα δεν αρκεί μόνο να εκτελεί τα καθήκοντά της. Οφείλει και να τα εξηγεί, ενισχύοντας έτσι την κατανόηση και τις γνώσεις του κοινού για τις πολιτικές που ακολουθεί και τις υπηρεσίες που παρέχει.

Το παρόν φυλλάδιο εντάσσεται στο πλαίσιο της επικοινωνιακής μας πολιτικής όσον αφορά τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), που αποτελεί τον πυρήνα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επειδή δεν έχουν υιοθετήσει όλα τα κράτη μέλη το ευρώ ως νόμισμά τους, ο όρος Ευρωσύστημα χρησιμοποιείται για να περιγράψει την οντότητα που αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ (επί του παρόντος 16). Το Ευρωσύστημα εκτελεί τα περισσότερα από τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο ΕΣΚΤ από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το παρόν φυλλάδιο διατίθεται επίσης στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ (www.ecb.europa.eu). Η ηλεκτρονική του έκδοση θα ενημερώνεται πιο συχνά από την έντυπη.

Ελπίζω αυτό το φυλλάδιο να σας φανεί χρήσιμο, σε όποια μορφή και αν το διαβάσετε.

Φραγκφούρτη, Απρίλιος 2009

Jean-Claude Trichet
Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Η ιδέα για την εγκαθίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης στην Ευρώπη γεννήθηκε πριν από περισσότερο από 50 χρόνια. Αποτελούσε το όραμα των πολιτικών ηγετών που το 1952 ίδρυσαν την **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)** ¹, η οποία περιλάμβανε έξι χώρες - το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες.

Σταδιακή επέκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατά τη δεκαετία του '50 και στη συνέχεια σημειώθηκαν περαιτέρω βήματα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Το 1958 οι έξι αυτές χώρες ίδρυσαν την **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)** ² και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Με την πάροδο του χρόνου οι σχέσεις αυτές ενισχύθηκαν και έγιναν βαθύτερες, οδηγώντας πρώτα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚ) και έπειτα, με την υιοθέτηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1993, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Παράλληλα αυξήθηκε και ο αριθμός των κρατών μελών. Το 1973 προσχώρησαν η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ η Ελλάδα ακολούθησε οκτώ χρόνια μετά. Η Πορτογαλία και η Ισπανία έγιναν μέλη το 1986 και η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία το 1995. Η διεύρυνση συνεχίστηκε την 1η Μαΐου 2004, όταν η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβενία και η Σλοβακία προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία, οι οποίες εντάχθηκαν την 1η Ιανουαρίου 2007, είναι τα νεότερα μέλη.

Κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα υποψήφια προς ένταξη μέλη ονομάζονται **κριτήρια της Κοπεγχάγης** ³. Σύμφωνα με αυτά, τα υποψήφια μέλη θα πρέπει να έχουν α) σταθερούς θεσμούς που να εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων, και β) βιώσιμη οικονομία της αγοράς. Επιπλέον, θα πρέπει να έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις πιέσεις του ανταγωνισμού, έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους, οι οποίες περιλαμβάνουν τους στόχους της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης.



¹ Βλ. Γλωσσάριο.



Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

1.1 Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
1.2 Οικονομική ολοκλήρωση
1.3 Κριτήρια σύγκλισης

1.4 Βασικά στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ
1.5 Τα οφέλη του ευρώ
Ορόσημα



Δομή και καθήκοντα



Νομισματική Πολιτική



Το σύστημα TARGET2



Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ









Τραπεζική εποπτεία




ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

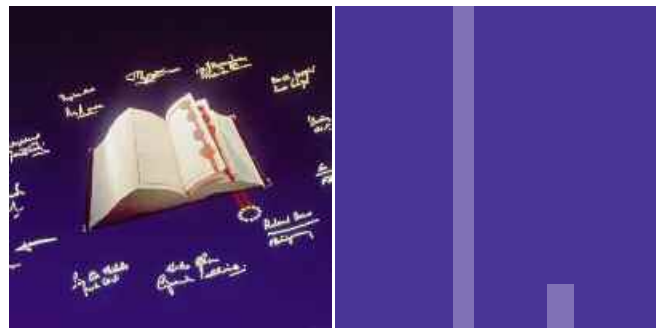
Η πρώτη απόπειρα για τη δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης περιγράφεται στην Έκθεση Werner¹ του 1970, η οποία προέβλεπε τρία στάδια τα οποία θα έπρεπε να ολοκληρωθούν μέχρι το 1980. Ωστόσο, αυτά τα πρώτα σχέδια για μια οικονομική και νομισματική ένωση δεν πραγματοποιήθηκαν ποτέ λόγω των σημαντικών συναλλαγματικών διαταραχών που επικρατούσαν διεθνώς μετά την κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods στις αρχές της δεκαετίας του '70, καθώς και λόγω της διεθνούς ύφεσης μετά την πρώτη πετρελαϊκή κρίση το 1973.

Προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτή την αστάθεια, τα εννέα τότε κράτη μέλη της ΕΟΚ δημιούργησαν το 1979 το **Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ)** . Κύριο χαρακτηριστικό του ήταν ο **μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ)** , ο οποίος εισήγαγε σταθερές αλλά προσαρμόσιμες συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των εννέα χωρών.

Κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 επανήλθε στο προσκήνιο η ιδέα μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986, η οποία δημιούργησε μια ενιαία αγορά. Έγινε όμως κατανοητό ότι τα οφέλη της ενιαίας αγοράς θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν πλήρως μόνο με την εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος για τις χώρες που θα συμμετείχαν σε αυτήν. Το 1988 το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**  ανέθεσε στην **Επιτροπή Delors**  να προτείνει τρόπους για την υλοποίηση της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ)** . Το 1989 η Έκθεση Delors οδήγησε στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση** , με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τροποποιήθηκε η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η συνθήκη αυτή υπεγράφη το Φεβρουάριο του 1992 στο Μάαστριχτ (γι' αυτό και μερικές φορές αποκαλείται Συνθήκη του Μάαστριχτ) και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.

Η πορεία προς την ΟΝΕ στην Ευρώπη ολοκληρώθηκε σε τρία στάδια. Το Πρώτο Στάδιο (1990-1993) είχε ως κύριο χαρακτηριστικό την πλήρη επίτευξη μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς με την εξάλειψη όλων των εσωτερικών φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, αγαθών, κεφαλαίων και υπηρεσιών εντός της Ευρώπης.

Το Δεύτερο Στάδιο (1994-1998) ξεκίνησε με τη δημιουργία του **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος**  και αποσκοπούσε στην τεχνική προετοιμασία για το



Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπεγράφη το 1992

Τρία Στάδια προς την ΟΝΕ:
I. **Ενιαία ευρωπαϊκή αγορά**
II. **Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα**
III. **ΕΚΤ και ευρώ**

¹ Η ονομασία της προέρχεται από τον τότε πρωθυπουργό του Λουξεμβούργου, Pierre Werner.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ



ενιαίο νόμισμα, στην αποφυγή των υπερβολικών ελλειμμάτων και στην προώθηση της σύγκλισης των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών (ώστε να διασφαλιστούν υγιή δημόσια οικονομικά και σταθερότητα των τιμών). Το Τρίτο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών, την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην ΕΚΤ και την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Από την 1η Ιανουαρίου 2002, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ απέκτησαν την ιδιότητα νόμιμου χρήματος στις συμμετέχουσες χώρες, ενώ έως τα τέλη Φεβρουαρίου του 2002 τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα είχαν παύσει να έχουν ισχύ νόμιμου χρήματος.

Οικονομικές πολιτικές
προσανατολισμένες προς τη
σταθερότητα και ανεξάρτητες
εθνικές κεντρικές τράπεζες

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

1.3 Οι χώρες που επιθυμούν να υιοθετήσουν το ευρώ ως νόμισμά τους πρέπει να επιτύχουν υψηλό βαθμό «διατηρήσιμης σύγκλισης». Ο βαθμός σύγκλισης αξιολογείται με βάση ορισμένα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ, τα οποία απαιτούν από μια χώρα:

- υψηλό βαθμό **σταθερότητας τιμών**
- υγιή δημόσια οικονομικά
- σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία
- χαμηλά και σταθερά μακροπρόθεσμα επιτόκια.

Τα κριτήρια έχουν διατυπωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται ότι στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ θα γίνονται αποδεκτές μόνο χώρες που ασκούν οικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες προς τη σταθερότητα και παρουσιάζουν ιστορικό σταθερότητας τιμών. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η κεντρική τράπεζα της κάθε χώρας θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη (βλ. άρθρο 108 της Συνθήκης).

16 κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει
το ευρώ

Το Μάιο του 1998, στη σύνοδο κορυφής της ΕΕ στις Βρυξέλλες, επιβεβαιώθηκε ότι 11 από τα τότε 15 κράτη μέλη της ΕΕ -Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Φινλανδία- πληρούσαν τα κριτήρια για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Οι εν λόγω χώρες υιοθέτησαν το ευρώ ως κοινό τους νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 1999. Η Ελλάδα, αφού εκπλήρωσε τα κριτήρια αυτά, εντάχθηκε με τη σειρά της σε αυτή την ομάδα χωρών την 1η Ιανουαρίου 2001. Στη συνέχεια, και άλλα κράτη μέλη, έχοντας εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης, εντάχθηκαν στη ζώνη του ευρώ - η Σλοβενία την 1η Ιανουαρίου 2007, η Κύπρος και η Μάλτα την 1η Ιανουαρίου 2008 και η Σλοβακία την 1η Ιανουαρίου 2009.

Βλ. Γλωσσάριο.



Ένα από τα κράτη μέλη, η Σουηδία, δεν πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις. Επιπλέον, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρούνται «κράτη μέλη με ειδικό καθεστώς». Σε αυτές τις δύο χώρες παραχωρήθηκε, με πρωτόκολλα που προσαρτήθηκαν στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το δικαίωμα να επιλέξουν εάν θα συμμετείχαν ή όχι στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, δηλαδή εάν θα υιοθετούσαν το ευρώ. Και οι δύο έκαναν χρήση της αποκαλούμενης «ρήτρας εξαιρέσης», κοινοποιώντας στο **Συμβούλιο της ΕΕ** ^[1] ότι δεν σκόπευαν τη στιγμή εκείνη να προχωρήσουν στο Τρίτο Στάδιο, δηλαδή ότι δεν επιθυμούσαν ακόμη να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρώ.

Η Σουηδία, καθώς και οκτώ από τις δώδεκα χώρες που εντάχθηκαν από το 2004 και μετά, θεωρούνται μέλη με «παρέκκλιση», αφού δεν πληρούν ακόμη όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ. Ο όρος «**παρέκκλιση**» ^[2] σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος εξαιρείται από ορισμένες, αλλά όχι όλες τις διατάξεις που κανονικά ισχύουν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ. Σε αυτές περιλαμβάνονται όλες οι διατάξεις με τις οποίες μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα για την άσκηση νομισματικής πολιτικής στο **Διοικητικό Συμβούλιο** ^[3] της ΕΚΤ.

Όπως και η Σουηδία, έτσι και τα υπόλοιπα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ δεν διαθέτουν «ρήτρες εξαιρέσης», όπως αυτές που διαπραγματεύθηκαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία.

Αυτό συνεπάγεται ότι τα νέα κράτη μέλη, με την ένταξή τους στην ΕΕ, δεσμεύονται να υιοθετήσουν τελικά το ευρώ, όταν εκπληρώσουν τα **κριτήρια σύγκλισης** ^[4]. Κάθε δύο χρόνια -ή κατόπιν αιτήματος ενός κράτους μέλους με παρέκκλιση- η ΕΚΤ και η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** ^[5] συντάσσουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την εκπλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης. Οι εν λόγω εκθέσεις για τη σύγκλιση λαμβάνουν επίσης υπόψη και άλλους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την ένταξη της χώρας στην οικονομία της ζώνης του ευρώ. Σε αυτές βασίζεται το Συμβούλιο της ΕΕ προκειμένου να αποφασίσει αν θα επιτραπεί σε μια νέα χώρα να συμμετάσχει ή όχι στη ζώνη του ευρώ.

Δύο κράτη μέλη έχουν «ρήτρα εξαιρέσης»

Τα νέα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί ότι θα υιοθετήσουν τελικά το ευρώ

4 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Οι χώρες που απαρτίζουν σήμερα τη ζώνη του ευρώ ήταν σχετικά ανοικτές οικονομίες πριν από τη συμμετοχή τους σε αυτήν. Σήμερα όμως αποτελούν μέρος μιας οικονομίας που είναι πολύ μεγαλύτερη και πιο αυτάρκης. Λόγω του μεγέθους της, η ζώνη του ευρώ μπορεί να συγκριθεί με μεγάλες οικονομίες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες ή η Ιαπωνία.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ



Μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου

Η ζώνη του ευρώ είναι μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες παγκοσμίως με πληθυσμό 318 εκατομμυρίων το 2006. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της περιλαμβάνει 27 κράτη μέλη και έχει πληθυσμό 493 εκατομμύρια. Συγκριτικά, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία έχουν πληθυσμό 299 και 128 εκατομμύρια αντίστοιχα.

Όσον αφορά το **ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)** ¹ σε μονάδες **ισοδυναμίας αγοραστικής δύναμης** ², οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν η μεγαλύτερη οικονομία το 2006, με 19,7% του παγκοσμίου ΑΕΠ, ενώ η ζώνη του ευρώ ακολουθεί με 14,3%. Το μερίδιο της Ιαπωνίας ήταν 6,3%. Το μερίδιο κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ ξεχωριστά ήταν σημαντικά μικρότερο: το μεγαλύτερο αντιστοιχούσε σε 3,9% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2006.

Περιορισμένη εξάρτηση από το εξωτερικό εμπόριο

Αν και η ζώνη του ευρώ μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από τις εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία, το γεγονός ότι διαθέτει μια λιγότερο ανοικτή οικονομία σημαίνει ότι οι μεταβολές στις τιμές των ξένων αγαθών έχουν περιορισμένες μόνο επιπτώσεις στις εσωτερικές τιμές. Ωστόσο, η οικονομία της είναι πιο ανοικτή από αυτή των Ηνωμένων Πολιτειών ή της Ιαπωνίας. Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν σημαντικά υψηλότερες το 2006 (21,6%)² έναντι των αντίστοιχων εξαγωγών των Ηνωμένων Πολιτειών (11%) και της Ιαπωνίας (16,8%).

Μια πραγματική ενιαία αγορά για αγαθά και υπηρεσίες

1.5 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Με την καθιέρωση της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ)** ¹, η ΕΕ έκανε ένα σημαντικό βήμα προς την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις μπορούν πλέον εύκολα να συγκρίνουν τις τιμές και να βρίσκουν τους πιο ανταγωνιστικούς προμηθευτές στη ζώνη του ευρώ. Επιπλέον, η ΟΝΕ παρέχει ένα περιβάλλον οικονομικής και νομισματικής σταθερότητας για όλη την Ευρώπη, το οποίο ευνοεί τη διατήρηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Παράλληλα, το ενιαίο νόμισμα έχει εξαλείψει τις διαταραχές που προκαλούσαν οι απότομες μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών των πρώην εθνικών νομισμάτων.

Η εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2002 απλοποίησε σε μεγάλο βαθμό τις μετακινήσεις εντός της ζώνης του ευρώ. Οι τιμές

¹ Βλ. Γλωσσάριο.

² Τα στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ δεν περιλαμβάνουν την Κύπρο και τη Μάλτα.



των αγαθών και των υπηρεσιών μπορούν να συγκριθούν με μια ματιά και οι πληρωμές να πραγματοποιηθούν με το ίδιο νόμισμα σε όλες τις χώρες.

Με τη γέννηση του ευρώ εξαλείφθηκαν το κόστος των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι στη ζώνη του ευρώ. Κατά το παρελθόν, αυτοί οι παράγοντες παρεμπόδιζαν το διασυνοριακό ανταγωνισμό. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού αυξάνει τις πιθανότητες για αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων. Με το ενιαίο νόμισμα διευκολύνεται η λήψη επενδυτικών αποφάσεων, καθώς οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν μπορούν πλέον να επηρεάσουν την απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από χώρα σε χώρα εντός της ζώνης του ευρώ.

Πριν από την εισαγωγή του ευρώ, οι χρηματοπιστωτικές αγορές είχαν κατά κανόνα εθνικό χαρακτήρα. Τα χρηματοδοτικά μέσα, όπως τα ομόλογα του Δημοσίου και οι μετοχές, εκφράζονταν σε εθνικά νομίσματα. Η εισαγωγή του ευρώ αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών της ζώνης του ευρώ και θα συνεχίσει να επηρεάζει τη διάρθρωση της οικονομίας της ζώνης του ευρώ. Η ενοποίηση αυτή είναι ορατή σε όλα τα σημεία της χρηματοπιστωτικής διάρθρωσης:

- Η **διατραπεζική χρηματαγορά** ☐ της ζώνης του ευρώ είναι πλήρως ενοποιημένη.
- Η **αγορά ομολόγων** ☐ σε ευρώ έχει ενοποιηθεί με άρτιο τρόπο, διαθέτει επαρκές βάθος και ρευστότητα, και παρέχει ένα ευρύ φάσμα επιλογών όσον αφορά τις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση.
- Η **αγορά μετοχών** ☐ της ζώνης του ευρώ αντιμετωπίζεται όλο και πιο συχνά ως ενιαία αγορά.
- Οι εγχώριες και διασυνοριακές συγχωνεύσεις και εξαγορές έχουν αυξηθεί μεταξύ των τραπεζών στη ζώνη του ευρώ.

Το βάθος και η ποιότητα μιας ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς διευκολύνουν τη χρηματοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης και, κατ' επέκταση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Έχουν πλέον διευρυνθεί κατά πολύ οι επιλογές αποταμίευσης και επενδύσεων. Οι επιχειρήσεις μπορούν να εκμεταλλευθούν μια πολύ μεγάλη κεφαλαιαγορά για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους, καθώς και να χρησιμοποιήσουν νέα χρηματοδοτικά μέσα για να προστατευθούν από διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και να βελτιώσουν τη διαχείριση των επενδύσεών τους.

Έχουν εξαλειφθεί οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι και το κόστος συναλλαγών

Ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών

ΟΡΟΣΗΜΑ



1952



Το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες ιδρύουν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

1958

Τίθενται σε ισχύ οι Συνθήκες της Ρώμης και δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ).

1967

Συνθήκη συγχώνευσης των τριών υφιστάμενων Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ).

1970



Παρουσιάζεται η Έκθεση Werner, το πρώτο σχέδιο για μια νομισματική ένωση.

1973

Ένταξη της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚ).

1979

Θέσπιση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ).

1981



Ένταξη της Ελλάδας στις ΕΚ.

1986

Ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στις ΕΚ.

1987



Τίθεται σε ισχύ η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, ανοίγοντας το δρόμο για την ενιαία αγορά.

1989



Η Επιτροπή Delors παρουσιάζει έκθεση για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

1990

Έναρξη του Πρώτου Σταδίου της ONE.

1993

Τίθεται σε ισχύ η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ).

1994



Έναρξη του Δεύτερου Σταδίου της ONE. Ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ENI) στη Φραγκφούρτη.

1995

Ένταξη της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας στην ΕΕ.

1998

Το ENI τίθεται υπό εκκαθάριση και ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στη Φραγκφούρτη.

1999



Έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ONE με 11 συμμετέχουσες χώρες. Εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.

Τίθεται σε ισχύ η τροποποιημένη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Άμστερνταμ).

2001

Η Ελλάδα συμμετέχει ως δωδέκατη χώρα στη ζώνη του ευρώ.

2002

Τίθενται σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ.

2003

Τίθεται σε ισχύ η τροποποιημένη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη της Νίκαιας).

2004

Ένταξη δέκα νέων χωρών στην ΕΕ την 1η Μαΐου.

2007

Με την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας η ΕΕ αριθμεί πλέον 27 μέλη. Η Σλοβενία εισέρχεται στη ζώνη του ευρώ. Το Δεκέμβριο υπογράφεται η Συνθήκη της Λισσαβώνας.



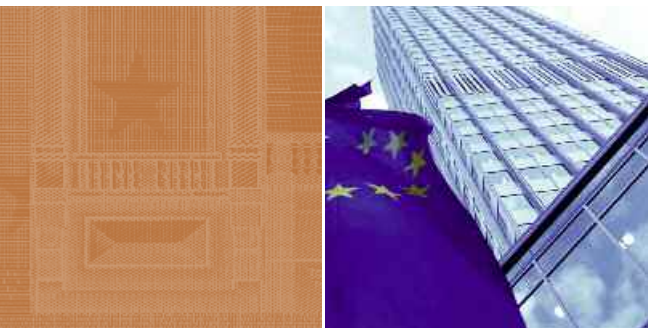
2008

Η Κύπρος και η Μάλτα εισέρχονται στη ζώνη του ευρώ, η οποία πλέον αριθμεί 15 μέλη.

2009

Η Σλοβακία εισέρχεται στη ζώνη του ευρώ.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ



2.1 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)** ¹ δημιουργήθηκε σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας** ². Αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Το **Ευρωσύστημα** ³ αποτελείται από την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ των κρατών μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ (επί του παρόντος 16).

Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι το **Διοικητικό Συμβούλιο** ⁴ και η **Εκτελεστική Επιτροπή** ⁵. Οι αποφάσεις της ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική λαμβάνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Η Εκτελεστική Επιτροπή υλοποιεί τις αποφάσεις και αναλαμβάνει την ευθύνη για την καθημερινή διαχείριση της ΕΚΤ. Το τρίτο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι το **Γενικό Συμβούλιο** ⁶, το οποίο θα συνεχίσει να υφίσταται όσο θα υπάρχουν κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία δεν θα έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ ως νόμισμά τους.

Η ΕΚΤ είναι ένας υπερεθνικός οργανισμός

2.2 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η ΕΚΤ ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1998 στη Φραγκφούρτη και διαδέχτηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ). Αποτελεί έναν υπερεθνικό οργανισμό με δική του νομική προσωπικότητα. Η ΕΚΤ στεγάζεται επί του παρόντος σε τρία κτίρια στο κέντρο της Φραγκφούρτης, αλλά το 2011 θα μεταφερθεί στις νέες της εγκαταστάσεις, οι οποίες κατασκευάζονται στο ανατολικό τμήμα της πόλης.

Το προσωπικό της ΕΚΤ είναι πραγματικά ευρωπαϊκό, καθώς προέρχεται και από τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.3 ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις για τα βασικά επιτόκια

Το Ευρωσύστημα έχει τέσσερα βασικά καθήκοντα. Το πρώτο είναι να εκτελεί τη νομισματική πολιτική που εγκρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, π.χ. τις αποφάσεις για τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ (το **ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς**) ⁷

¹ Βλ. Γλωσσάριο.

1 Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

2 Δομή και καθήκοντα

2.1 Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και το Ευρωσύστημα
2.2 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
2.3 Τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος

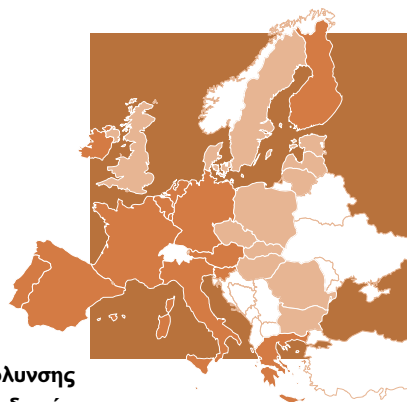
2.4 Ανεξαρτησία
2.5 Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες
2.6 Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ
2.7 Οι επιτροπές του ΕΣΚΤ

3 Νομισματική Πολιτική

4 Το σύστημα TARGET2

5 Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ

6 Τραπεζική εποπτεία



για τις **πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης** (☐) και τα επιτόκια της **διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης** (☐) και της **διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων** (☐), καθώς και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, τις αποφάσεις που σχετίζονται με νομισματικούς στόχους και με την προσφορά διαθεσίμων. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, μια αρμοδιότητα που ασκεί δίνοντας οδηγίες στις ΕθνΚΤ. Για παράδειγμα, η Εκτελεστική Επιτροπή αποφασίζει μία φορά την εβδομάδα σχετικά με την κατανομή ρευστότητας στον τραπεζικό τομέα μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης.

Τα επόμενα δύο καθήκοντα του Ευρωσυστήματος αφορούν τη διενέργεια **πράξεων συναλλάγματος** (☐), καθώς και την κατοχή και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών της ζώνης του ευρώ.

Οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος έχουν μεταβιβάσει στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα που αντιστοιχούν συνολικά σε 40 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου (85% σε ξένο νόμισμα και 15% σε χρυσό). Σε αντάλλαγμα, οι ΕθνΚΤ έχουν **έντοκες απαιτήσεις** (☐) έναντι της ΕΚΤ εκφρασμένες σε ευρώ. Οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος συμμετέχουν στη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων της ΕΚΤ, λειτουργώντας ως διαμεσολαβητές, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει θεσπίσει η ΕΚΤ για τη διαχείριση χαρτοφυλακίου. Οι ΕθνΚΤ κατέχουν και διαχειρίζονται τα υπόλοιπα συναλλαγματικά διαθέσιμα του Ευρωσυστήματος που παραμένουν στην κατοχή τους. Οι συναλλαγές που αφορούν αυτά τα συναλλαγματικά διαθέσιμα ρυθμίζονται από το Ευρωσύστημα. Ειδικότερα, κάθε συναλλαγή που υπερβαίνει ορισμένα όρια προϋποθέτει την εκ των προτέρων έγκριση της ΕΚΤ.

Συναλλαγματικά διαθέσιμα που κατέχουν η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ

Το τέταρτο βασικό καθήκον του Ευρωσυστήματος αφορά την προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών. Επιπλέον, το Ευρωσύστημα συμβάλλει στην άσκηση της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα, παρέχοντας συμβουλές στα νομοθετικά όργανα σε πεδία της αρμοδιότητάς του και καταρτίζοντας νομισματικά και χρηματοπιστωτικά στατιστικά στοιχεία.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ ορίζει επίσης ότι η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εγκρίνει την έκδοση τραπεζογραμμάτων ευρώ.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ



2.4 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Κατά την άσκηση των καθηκόντων που αφορούν το Ευρωσύστημα, η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν επιτρέπεται να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, από οποιαδήποτε κυβέρνηση χώρας της ΕΕ ή από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό. Παρομοίως, τα κοινοτικά όργανα και οι κοινοτικοί οργανισμοί, καθώς και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, δεν επιτρέπεται να επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ ή των ΕθνΚΤ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Προσωπική ανεξαρτησία

Το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ διασφαλίζει τη θητεία των διοικητών των ΕθνΚΤ και των μελών της **Εκτελεστικής Επιτροπής** ▮ με τα ακόλουθα μέτρα:

- πενταετής τουλάχιστον θητεία για τους διοικητές των ΕθνΚΤ,
- μη ανανεώσιμη, οκταετής θητεία για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ,
- η απαλλαγή μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής από τα καθήκοντά του είναι δυνατή μόνο σε περίπτωση ανικανότητας ή σοβαρού παραπτώματος. Στην περίπτωση αυτή, αρμόδιο για την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς είναι το **Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων** ▮.

Λειτουργική ανεξαρτησία

Το Ευρωσύστημα είναι επίσης λειτουργικά ανεξάρτητο. Η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ έχουν στη διάθεσή τους όλα τα μέσα και τις αρμοδιότητες που απαιτούνται για την άσκηση αποτελεσματικής νομισματικής πολιτικής και έχουν εξουσιοδοτηθεί να αποφασίζουν αυτόνομα για το πώς και πότε θα τα χρησιμοποιούν.

Το Ευρωσύστημα απαγορεύεται να χορηγεί δάνεια σε κοινοτικούς οργανισμούς ή εθνικούς δημόσιους φορείς, γεγονός που ενισχύει περαιτέρω την ανεξαρτησία του και το προφυλάσσει από επιρροές που ασκούν οι δημόσιες αρχές. Επιπλέον, το **Διοικητικό Συμβούλιο** ▮ της ΕΚΤ έχει το δικαίωμα να εκδίδει δεσμευτικούς κανονισμούς σε σχέση με την εκτέλεση των καθηκόντων του ΕΣΚΤ, καθώς και σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, όπως ορίζεται με ειδικές διατάξεις του **Συμβουλίου της ΕΕ** ▮.

▮ Βλ. Γλωσσάριο.



Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique



Deutsche Bundesbank



Central Bank and Financial Services Authority of Ireland



Τράπεζα της Ελλάδος



Banco de España



Banque de France



Banca d'Italia



Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου



Banque centrale du Luxembourg



Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta



De Nederlandsche Bank



Oesterreichische Nationalbank



Banco de Portugal



Banka Slovenije



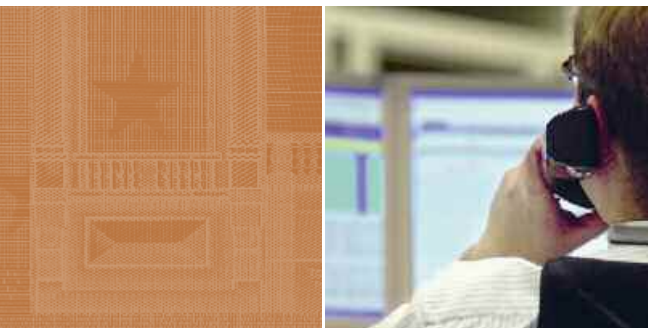
Národná banka Slovenska



Suomen Pankki - Finlands Bank



ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ



2.5 ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος έχουν νομική προσωπικότητα (σύμφωνα με τους νόμους της οικείας χώρας), η οποία είναι διακριτή από τη νομική προσωπικότητα της ΕΚΤ. Παράλληλα, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωσυστήματος, το οποίο έχει την ευθύνη για τη **σταθερότητα των τιμών** στη ζώνη του ευρώ, και λειτουργούν με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες της ΕΚΤ για την άσκηση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος.

Οι ΕθνΚΤ διενεργούν πράξεις νομισματικής πολιτικής

Οι ΕθνΚΤ συμμετέχουν στην άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ. Διενεργούν πράξεις νομισματικής πολιτικής, παρέχοντας για παράδειγμα χρήμα κεντρικής τράπεζας στα **πιστωτικά ιδρύματα**, και διασφαλίζουν το διακανονισμό των εγχώριων και διασυννοριακών πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών. Επιπλέον, διενεργούν πράξεις διαχείρισης συναλλαγματικών διαθεσίμων τόσο για δικό τους λογαριασμό όσο και για λογαριασμό της ΕΚΤ.

Επιπροσθέτως, οι ΕθνΚΤ είναι σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνες για τη συλλογή εθνικών στατιστικών στοιχείων και για την έκδοση και διαχείριση των τραπεζογραμματίων ευρώ στη χώρα τους. Ακόμη, οι ΕθνΚΤ ασκούν λειτουργίες που δεν προβλέπονται από το Καταστατικό, εκτός εάν το Διοικητικό Συμβούλιο θεωρήσει ότι αυτές δεν συμβαδίζουν με τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος.

Σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες, στις ΕθνΚΤ μπορούν να ανατεθούν και άλλες λειτουργίες που δεν σχετίζονται με τις λειτουργίες νομισματικής πολιτικής: ορισμένες ΕθνΚΤ συμμετέχουν στην τραπεζική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα ή/και λειτουργούν ως βασικός τραπεζίτης της κυβέρνησης.

2.6 ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤ




Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει κάθε δεύτερη Πέμπτη


Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποτελείται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ και τους διοικητές των ΕθνΚΤ των χωρών της ζώνης του ευρώ. Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ ορίζει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ πρέπει να συνεδριάζει τουλάχιστον 10 φορές ετησίως. Οι ημερομηνίες των συνεδριάσεων καθορίζονται από το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο βάσει πρότασης της Εκτελεστικής Επιτροπής. Οι συνεδριάσεις μπορούν επίσης να πραγματοποιηθούν με τη μορφή

☰ Βλ. Γλωσσάριο.



ηλεδιάσκεψης, εκτός αν διαφωνήσουν τουλάχιστον τρεις διοικητές. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει επί του παρόντος δύο φορές το μήνα, συνήθως την πρώτη και την τρίτη Πέμπτη κάθε μήνα. Τα θέματα νομισματικής πολιτικής συζητούνται συνήθως μόνο κατά την πρώτη συνεδρίαση του μήνα.

Ο Πρόεδρος του **Συμβουλίου της ΕΕ**  και ένα μέλος της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής**  μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις, αν και μόνο τα μέλη του **Διοικητικού Συμβουλίου**  έχουν δικαίωμα ψήφου. Κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου έχει μία ψήφο και οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία, εκτός από τις αποφάσεις για χρηματικά ζητήματα που αφορούν την ΕΚΤ. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Όσον αφορά τα χρηματικά ζητήματα, για παράδειγμα την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ, τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων ή την κατανομή του νομισματικού εισοδήματος, οι ψήφοι σταθμίζονται ανάλογα με τα μερίδια συμμετοχής των Εθνικών στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ.


Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και το Καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, εξουσιοδοτεί το Διοικητικό Συμβούλιο να λαμβάνει τις στρατηγικά σημαντικότερες αποφάσεις για το **Ευρωσύστημα** .

Τα κύρια καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου είναι:

- να διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ, δηλαδή να λαμβάνει αποφάσεις για το επίπεδο των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ,
- να καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και να λαμβάνει τις αποφάσεις που απαιτούνται για την εκπλήρωση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος.

Κατά τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη νομισματική πολιτική και άλλα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος, το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στη ζώνη του ευρώ συνολικά.

Επίκεντρο η ζώνη του ευρώ

Η **Εκτελεστική Επιτροπή**  απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τέσσερα άλλα μέλη, που επιλέγονται μεταξύ προσώπων αναγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής πείρας σε νομισματικά και τραπεζικά θέματα και διορίζονται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ

Η Εκτελεστική Επιτροπή συνεδριάζει κάθε Τρίτη

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ



σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, βάσει σύστασης του **Συμβουλίου της ΕΕ** ^[1], το οποίο προηγουμένως διαβουλεύεται με το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** ^[2] και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Η Εκτελεστική Επιτροπή συνεδριάζει συνήθως κάθε Τρίτη.

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ, ή σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος, προεδρεύει των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, της Εκτελεστικής Επιτροπής και του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Ο Πρόεδρος προσκαλείται στις συνεδριάσεις της **Ομάδας Ευρώ (Eurogroup)** ^[3], της ανεπίσημης ομάδας των υπουργών οικονομίας και οικονομικών της ζώνης του ευρώ, ενώ μπορεί να συμμετέχει και σε συνεδριάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ για ζητήματα που αφορούν τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος.

Τα κύρια καθήκοντα της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι:

- να προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου,
- να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, δίνοντας προς το σκοπό αυτό τις απαραίτητες οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ,
- να διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της ΕΚΤ,
- να ασκεί ορισμένες εξουσίες που της έχουν εκχωρηθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένων κανονιστικών αρμοδιοτήτων.

Το Γενικό Συμβούλιο συνεδριάζει τέσσερις φορές το χρόνο

Το Γενικό Συμβούλιο αποτελείται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ, καθώς και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Τα υπόλοιπα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της ΕΕ και ένα μέλος της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** ^[4] μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου, αλλά χωρίς δικαίωμα ψήφου. Οι συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου συγκαλούνται όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο από τον Πρόεδρο ή κατόπιν αιτήματος τουλάχιστον τριών μελών του. Το Γενικό Συμβούλιο συνεδριάζει συνήθως στη Φραγκφούρτη μία φορά κάθε τρίμηνο.




Το Γενικό Συμβούλιο δεν έχει καμία αρμοδιότητα για αποφάσεις νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ. Έχει αναλάβει την εκτέλεση καθηκόντων του ENI, τα οποία η ΕΚΤ είναι υποχρεωμένη να ασκεί κατά το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, για όσο

^[1] Βλ. Γλωσσάριο.



διάστημα υπάρχουν κράτη μέλη της ΕΕ που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι έχει κυρίως την ευθύνη να υποβάλλει εκθέσεις για την πρόοδο που έχουν σημειώσει προς τη σύγκλιση τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ, καθώς και να παρέχει συμβουλές για τις προετοιμασίες που είναι απαραίτητες για την υιοθέτηση του ευρώ. Επίσης, συμβάλλει στις συμβουλευτικές λειτουργίες του ΕΣΚΤ και στη συλλογή στατιστικών πληροφοριών.

2.7 ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΕΣΚΤ

Οι επιτροπές του ΕΣΚΤ στηρίζουν τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ και είναι επίσης σημαντικές για τη συνεργασία εντός του ΕΣΚΤ. Τα μέλη τους προέρχονται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) του **Ευρωσυστήματος** , καθώς και από άλλα αρμόδια όργανα, όπως οι εθνικές εποπτικές αρχές στην περίπτωση της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας. Οι ΕθνΚΤ των χωρών εκτός ζώνης ευρώ έχουν ορίσει εκπροσώπους που συμμετέχουν στις συνεδριάσεις των επιτροπών του ΕΣΚΤ, όποτε αυτές ασχολούνται με θέματα της αρμοδιότητας του Γενικού Συμβουλίου. Τα καθήκοντα των επιτροπών καθορίζονται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** , στο οποίο λογοδοτούν μέσω της **Εκτελεστικής Επιτροπής** .

Επιτροπές εμπειρογνομόνων στηρίζουν τα όργανα λήψης αποφάσεων

Επί του παρόντος υπάρχουν οι εξής επιτροπές: Επιτροπή Λογιστικής και Νομισματικού Εισοδήματος, Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας, Επιτροπή Τραπεζογραμματίων, Επιτροπή Μεθοδολογίας Κόστους, Επιτροπή Επικοινωνιών Ευρωσυστήματος/ΕΣΚΤ, Συντονιστική Επιτροπή Πληροφοριακών Συστημάτων του Ευρωσυστήματος, Επιτροπή Πληροφορικής, Επιτροπή Εσωτερικής Επιθεώρησης, Επιτροπή Διεθνών Σχέσεων, Επιτροπή Νομικών Θεμάτων, Επιτροπή Δραστηριοτήτων Αγορών, Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής, Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού και Επιτροπή Στατιστικής.

Το 1998 το Διοικητικό Συμβούλιο ίδρυσε επίσης την Επιτροπή Προϋπολογισμού, τα μέλη της οποίας προέρχονται από την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος. Η Επιτροπή Προϋπολογισμού επικουρεί το Διοικητικό Συμβούλιο σε θέματα που σχετίζονται με τον προϋπολογισμό της ΕΚΤ.

Τέλος, το 2005 καθιερώθηκε η Διάσκεψη για το Ανθρώπινο Δυναμικό, η οποία αποτελείται από μέλη του ΕΣΚΤ. Σκοπός της Διάσκεψης αυτής είναι η προώθηση της συνεργασίας και του ομαδικού πνεύματος μεταξύ των κεντρικών τραπεζών του Ευρωσυστήματος/του ΕΣΚΤ στον τομέα της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ



3.1 ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Ο πρωταρχικός στόχος του **Ευρωσυστήματος** είναι η διατήρηση της **σταθερότητας των τιμών**. Με την επιφύλαξη του στόχου αυτού, το Ευρωσύστημα στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η σταθερότητα των τιμών αποτελεί
ύψιστη προτεραιότητα

Το άρθρο 2 της **Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση** ορίζει ότι στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να προωθήσει «την οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και να επιτύχει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη». Το Ευρωσύστημα συμβάλλει στην επίτευξη των παραπάνω στόχων με τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Επιπλέον, λαμβάνει υπόψη τους εν λόγω στόχους κατά την επιδίωξη της σταθερότητας των τιμών. Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των στόχων, η ΕΚΤ πρέπει πάντα να δίνει προτεραιότητα στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Το Ευρωσύστημα ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

3.2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚΤ

Προκειμένου να επιτύχει τη σταθερότητα των τιμών, η ΕΚΤ πρέπει να επηρεάζει τις συνθήκες στη χρηματαγορά και, κατά συνέπεια, το επίπεδο των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων.

Η ΕΚΤ έχει υιοθετήσει μια στρατηγική η οποία διασφαλίζει την εφαρμογή μιας συνεπούς και συστηματικής προσέγγισης για τη λήψη αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Η συνέπεια συμβάλλει στη σταθεροποίηση των προσδοκιών για τον **πληθωρισμό** και στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της ΕΚΤ.

Το βασικό στοιχείο της στρατηγικής νομισματικής πολιτικής του **Διοικητικού Συμβουλίου** της ΕΚΤ είναι ο ποσοτικός ορισμός της **σταθερότητας των τιμών**: «ετήσια αύξηση του **Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)** για τη ζώνη του ευρώ με ρυθμό χαμηλότερο του 2%». Η σταθερότητα των τιμών πρέπει να διατηρείται μεσοπρόθεσμα, κάτι που αντικατοπτρίζει την ανάγκη η νομισματική πολιτική να είναι προσανατολισμένη προς το μέλλον.

Βλ. Γλωσσάριο.

1 Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

2 Δομή και καθήκοντα

3 Νομισματική Πολιτική

3.1 Σταθερότητα των τιμών
3.2 Η στρατηγική νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ
3.3 Μέσα νομισματικής πολιτικής


3.4 Επικοινωνία
3.5 Νομισματικά και χρηματοπιστωτικά στατιστικά στοιχεία


4 Το σύστημα TARGET2

5 Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ

6 Τραπεζική εποπτεία



Κατά την επιδίωξη της σταθερότητας των τιμών, η ΕΚΤ αποσκοπεί στη διατήρηση ρυθμών πληθωρισμού χαμηλότερων, αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα. Έτσι, τονίζεται η δέσμευση της ΕΚΤ να παρέχει επαρκές περιθώριο ασφαλείας έναντι των κινδύνων **αποπληθωρισμού** .

Η νομισματική πολιτική πρέπει να είναι προσανατολισμένη προς το μέλλον, καθώς ο **μηχανισμός μετάδοσης**  λειτουργεί με σημαντική χρονική υστέρηση (βλ. την επόμενη ενότητα). Επιπλέον, η νομισματική πολιτική πρέπει να σταθεροποιεί τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό και να συμβάλλει στον περιορισμό της μεταβλητότητας των οικονομικών εξελίξεων.

Νομισματική πολιτική προσανατολισμένη προς το μέλλον

Εκτός από τον ορισμό της σταθερότητας των τιμών, η στρατηγική νομισματικής πολιτικής περιλαμβάνει μια αναλυτική αξιολόγηση των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών, η οποία βασίζεται σε οικονομική και νομισματική ανάλυση. Πριν από κάθε απόφαση νομισματικής πολιτικής πραγματοποιείται ενδελεχής διασταύρωση των πληροφοριών που προέρχονται από τις δύο αναλύσεις.

3.3 ΜΕΣΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο μηχανισμός μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής ξεκινά με τη διαχείριση της ρευστότητας και τον επηρεασμό των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων από την κεντρική τράπεζα.

Η χρηματαγορά, ως μέρος της χρηματοπιστωτικής αγοράς, διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη μετάδοση των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής, καθώς είναι η πρώτη αγορά που επηρεάζεται από τις μεταβολές της νομισματικής πολιτικής. Μια ενοποιημένη χρηματαγορά με επαρκές βάθος είναι ουσιώδης για την άσκηση αποτελεσματικής νομισματικής πολιτικής, καθώς διασφαλίζει την ίση κατανομή της ρευστότητας κεντρικής τράπεζας και ένα ομοιόμορφο επίπεδο βραχυπρόθεσμων επιτοκίων σε όλη τη ζώνη του ενιαίου νομίσματος. Η προϋπόθεση αυτή εκπληρώθηκε σχεδόν αμέσως με την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ, όταν οι εθνικές χρηματαγορές ενσωματώθηκαν με επιτυχία σε μια αποδοτική χρηματαγορά της ζώνης του ευρώ.


Η πρώτη αγορά που επηρεάζεται είναι η χρηματαγορά

Το Ευρωσύστημα έχει στη διάθεσή του μια σειρά μέσων νομισματικής πολιτικής για τον επηρεασμό των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων, πιο συγκεκριμένα τις πράξεις ανοικτής αγοράς, τις πάγιες διευκολύνσεις και το σύστημα υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ






Οι πράξεις ανοικτής αγοράς διακρίνονται σε:



- **πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης** : πρόκειται για τακτικές συναλλαγές παροχής ρευστότητας με συχνότητα και διάρκεια μίας εβδομάδας,
- πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης: πρόκειται για συναλλαγές παροχής ρευστότητας με μηνιαία συχνότητα και τριμηνιαία διάρκεια,
- πράξεις εξομάλυνσης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας: πρόκειται για πράξεις που διενεργούνται εκτάκτως, με στόχο τη διαχείριση της κατάστασης ρευστότητας στην αγορά και τον επηρεασμό των επιτοκίων. Συγκεκριμένα, αποσκοπούν στην εξομάλυνση των συνεπειών που έχουν οι απροσδόκητες ανισορροπίες της ρευστότητας στα επιτόκια,
- διαρθρωτικές πράξεις, τις οποίες μπορεί να διενεργήσει το Ευρωσύστημα μέσω αντιστρεπτέων συναλλαγών, οριστικών συναλλαγών και της έκδοσης χρεογράφων.


Πάγιες διευκολύνσεις

Το Ευρωσύστημα προσφέρει επίσης δύο πάγιες διευκολύνσεις, οι οποίες οριοθετούν τα επιτόκια μίας ημέρας της αγοράς με την προσφορά και απορρόφηση ρευστότητας:

- τη διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης που επιτρέπει στα **πιστωτικά ιδρύματα**  να αποκτούν ρευστότητα μίας ημέρας από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες έναντι ασφάλειας με τη μορφή αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων, και
- τη **διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων**  που επιτρέπει στα **πιστωτικά ιδρύματα**  να πραγματοποιούν καταθέσεις μίας ημέρας στις εθνικές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος.

Υποχρεωτικά ελάχιστα αποθεματικά

Τέλος, το Ευρωσύστημα υποχρεώνει τα **πιστωτικά ιδρύματα**  να τηρούν ελάχιστα αποθεματικά, κατατεθειμένα σε λογαριασμούς στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Κάθε **πιστωτικό ίδρυμα**  πρέπει να τηρεί ένα συγκεκριμένο ποσοστό από τις καταθέσεις των πελατών του (καθώς και από ορισμένες άλλες τραπεζικές υποχρεώσεις) σε λογαριασμό καταθέσεων στην αντίστοιχη εθνική κεντρική τράπεζα, κατά μέσο όρο για μια περίοδο τήρησης περίπου ενός μήνα. Το Ευρωσύστημα καταβάλλει ένα βραχυπρόθεσμο επιτόκιο για αυτούς τους λογαριασμούς. Σκοπός του συστήματος υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών είναι η σταθεροποίηση των επιτοκίων της χρηματαγοράς και η δημιουργία (ή διεύρυνση) ενός διαρθρωτικού ελλείμματος ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα.

 Βλ. Γλωσσάριο.



3.4 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η αποτελεσματική εξωτερική επικοινωνία αποτελεί ουσιαστικό κομμάτι των εργασιών μιας κεντρικής τράπεζας. Η επικοινωνία συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής. Η ΕΚΤ πρέπει να επικοινωνεί με ευθύτητα και διαφάνεια, προκειμένου να βοηθά το κοινό να κατανοήσει καλύτερα τη νομισματική πολιτική και τις άλλες δραστηριότητες κεντρικής τράπεζας. Αυτή είναι η βασική αρχή που καθοδηγεί το Ευρωσύστημα στην εξωτερική του επικοινωνία, η οποία απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ.

Προκειμένου η εξωτερική επικοινωνία να καταστεί πιο αποτελεσματική, η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ χρησιμοποιούν πολλά και διαφορετικά μέσα, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι τα εξής:

- τακτικές συνεντεύξεις Τύπου μετά την πρώτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε μήνα,
- δημοσίευση Μηνιαίου Δελτίου που περιέχει λεπτομερή περιγραφή των οικονομικών εξελίξεων στη ζώνη του ευρώ, καθώς και άρθρα για ζητήματα που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της ΕΚΤ,
- δημόσιες ακροάσεις του Προέδρου της ΕΚΤ και άλλων μελών της **Εκτελεστικής Επιτροπής** της ΕΚΤ στο **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**,
- ομιλίες και συνεντεύξεις μελών των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ,
- δελτία Τύπου που εξηγούν τις αποφάσεις και τις απόψεις του Διοικητικού Συμβουλίου,
- δικτυακοί τόποι της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ, οι οποίοι παρέχουν πρόσβαση στο σύνολο του δημοσιευμένου υλικού, στο οποίο περιλαμβάνεται μια πολύ μεγάλη συλλογή στατιστικών στοιχείων,
- σειρά εγγράφων εργασίας («Working papers»),
- σειρά έκτακτων μελετών («Occasional papers»).

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ





3.5 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ΕΚΤ κατάρτιζει και δημοσιεύει χρηματοπιστωτικά και νομισματικά στατιστικά στοιχεία σε στενή συνεργασία με τις ΕθνΚΤ. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία στηρίζουν τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ και τη λήψη αποφάσεων από την ΕΚΤ.

Η ΕΚΤ κατάρτιζει συγκεντρωτικά στοιχεία για τη ζώνη του ευρώ

Οι ΕθνΚΤ -και, σε ορισμένες περιπτώσεις, άλλες εθνικές αρχές- συλλέγουν στοιχεία από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες πηγές της χώρας τους και υπολογίζουν συγκεντρωτικά μεγέθη σε εθνικό επίπεδο, τα οποία διαβιβάζουν στην ΕΚΤ. Στη συνέχεια, η ΕΚΤ κατάρτιζει τα συγκεντρωτικά μεγέθη για τη ζώνη του ευρώ.

Η νομική βάση για την παραγωγή, συλλογή, κατάρτιση και διάδοση στατιστικών στοιχείων από την ΕΚΤ καθορίζεται από το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας** , το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη. Κατά την εκπλήρωση των στατιστικών της υποχρεώσεων, η ΕΚΤ επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει το φόρτο εργασίας που συνεπάγεται η υποβολή στατιστικών στοιχείων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλους φορείς.

 Βλ. Γλωσσάριο.



Για τα στατιστικά στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ την ευθύνη φέρουν από κοινού η ΕΚΤ και η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** (διαμέσου της Eurostat, της Στατιστικής Υπηρεσίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Η ΕΚΤ είναι κυρίως αρμόδια ή συναρμόδια για τα νομισματικά στατιστικά στοιχεία, τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις χρηματοπιστωτικές αγορές στη ζώνη του ευρώ, καθώς και για τα εξωτερικά στατιστικά στοιχεία (συμπεριλαμβανομένου του ισοζυγίου πληρωμών), τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς και την εξέλιξη των τριμηνιαίων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών για τους θεσμικούς τομείς (νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κυβέρνηση). Οι δύο οργανισμοί μοιράζονται και την ευθύνη για τη στατιστική υποδομή σε ευρωπαϊκό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένης της εποχικής διόρθωσης, της σχεδίασης πλαισίου ποιότητας και των προτύπων διαβίβασης στοιχείων). Τα στατιστικά στοιχεία του ΕΣΚΤ πληρούν, κατά το δυνατόν, τα διεθνή πρότυπα.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ TARGET2



Διακανονισμός σε συνεχή χρόνο σε ευρώ

4. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ TARGET2

Το **TARGET2** (Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Ταχείας Μεταφοράς Κεφαλαίων σε Συνεχή Χρόνο) αντικατέστησε την πρώτη έκδοση του συστήματος TARGET, που άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 1999, όταν υιοθετήθηκε το ευρώ.

Όπως και η προηγούμενη έκδοση, το TARGET2 χρησιμοποιείται για το διακανονισμό πράξεων κεντρικής τράπεζας, για τις διατραπεζικές μεταφορές κεφαλαίων μεγάλης αξίας σε ευρώ, καθώς και για άλλες πληρωμές σε ευρώ. Παρέχει επεξεργασία σε συνεχή χρόνο, διακανονισμό σε χρήμα κεντρικής τράπεζας και άμεση οριστικότητα. Ωστόσο, σε αντίθεση με την προηγούμενη έκδοση, στην οποία όλες οι πληρωμές διεκπεραιώνονταν σε αποκεντρωμένη βάση από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, το νέο σύστημα χρησιμοποιεί μία κοινή πλατφόρμα, χωρίς την παρέμβαση των κεντρικών τραπεζών. Αυτή η πλατφόρμα επιτρέπει την παροχή βελτιωμένων και εναρμονισμένων υπηρεσιών και, μέσω οικονομιών κλίμακας, εγγυάται χαμηλότερο κόστος και μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο για την αξία των πληρωμών του TARGET2.

☰ Βλ. Γλωσσάριο.



Η πορεία προς την
Οικονομική και
Νομισματική Ένωση



Δομή και καθήκοντα



Νομισματική Πολιτική



Το σύστημα **TARGET2**



Τραπεζογραμμάτια
και κέρματα ευρώ



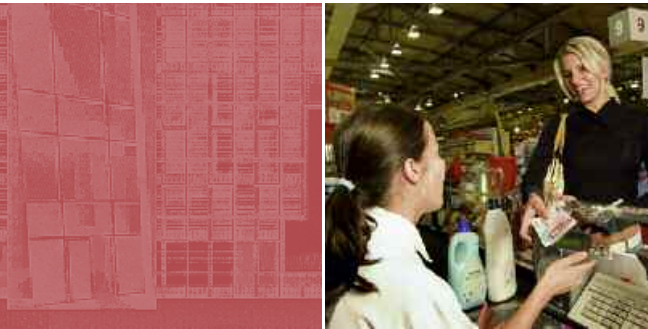
Τραπεζική
εποπτεία



Με τη χρήση του TARGET2 για όλες τις πληρωμές μεγάλης αξίας, ιδίως όσες σχετίζονται με διατραπεζικές συναλλαγές, οι συμμετέχοντες στην αγορά λαμβάνουν υπηρεσίες άριστης ποιότητας και ταυτόχρονα συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση του συστημικού κινδύνου σε ολόκληρη την ΕΕ, δηλ. του κινδύνου μετάδοσης αρνητικών επιδράσεων σε άλλες περιοχές λόγω του υψηλού αριθμού και αξίας των συναλλαγών μεταξύ τραπεζών.

Μια άλλη εξέλιξη στο πλαίσιο αυτό είναι η έναρξη, το 2008, του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area - SEPA) εντός του οποίου όλες οι πληρωμές σε ευρώ (χωρίς μετρητά) θα αντιμετωπίζονται ως εγχώριες πληρωμές. Η διάκριση μεταξύ εθνικών και διασυνοριακών συναλλαγών θα εξαλειφθεί. Το TARGET2 μαζί με τον SEPA θα μεταμορφώσουν την αγορά πληρωμών στη ζώνη του ευρώ, καθιστώντας την πιο δυναμική και πιο αποδοτική από πλευράς κόστους.

ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΚΕΡΜΑΤΑ ΕΥΡΩ



5.1 ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2002. Υπάρχουν επτά ονομαστικές αξίες με διαφορετικό μέγεθος η καθεμία: 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ευρώ. Όσο υψηλότερη είναι η ονομαστική αξία του τραπεζογραμματίου τόσο μεγαλύτερο και το μέγεθός του.

Στα τραπεζογραμμάτια απεικονίζονται αρχιτεκτονικοί ρυθμοί που αντιστοιχούν σε επτά περιόδους της πολιτισμικής ιστορίας της Ευρώπης -κλασικός, ρωμανικός, γοθτικός, αναγεννησιακός, μπαρόκ και ροκοκό, αρχιτεκτονική του σιδήρου και του γυαλιού και μοντέρνα αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα- ενώ δίνεται έμφαση σε τρία βασικά αρχιτεκτονικά στοιχεία: παράθυρα, πύλες και γέφυρες. Κανένα από τα σχέδια αυτά δεν απεικονίζει πραγματικά κτίρια ή μνημεία.

Τα παράθυρα και οι πύλες στην πρόσθια όψη κάθε τραπεζογραμματίου συμβολίζουν το ανοικτό πνεύμα και το πνεύμα συνεργασίας στην Ευρώπη. Στην οπίσθια όψη των τραπεζογραμματίων απεικονίζεται μια γέφυρα. Οι γέφυρες αυτές συμβολίζουν την επικοινωνία μεταξύ των κρατών της Ευρώπης, καθώς και μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου.

Στο σχέδιο των τραπεζογραμματίων έχουν ενσωματωθεί ορισμένα χαρακτηριστικά ασφαλείας, όπως το υδατογράφημα, το ολόγραμμα, η ταινία ασφαλείας και η μελάνη που αλλάζει χρώμα, τα οποία αποσκοπούν στην προστασία από την παραχάραξη και διευκολύνουν το κοινό στην αναγνώριση των γνήσιων τραπεζογραμματίων. Επιπλέον, έχουν ενσωματωθεί ειδικά χαρακτηριστικά, όπως η ανάγλυφη εκτύπωση και οι μεγάλοι αριθμοί, προκειμένου να διευκολύνουν τους τυφλούς και τα άτομα με μειωμένη όραση.

Με αυστηρούς ποιοτικούς ελέγχους διασφαλίζεται ότι όλα τα τραπεζογραμμάτια είναι πανομοιότυπα σε ποιότητα και εμφάνιση. Τα τραπεζογραμμάτια δεν φέρουν ξεχωριστά εθνικά σχέδια.

Η σχεδίαση νέας σειράς τραπεζογραμματίων ευρώ βρίσκεται υπό εξέλιξη. Τα νέα τραπεζογραμμάτια θα περιλαμβάνουν νέα χαρακτηριστικά ασφαλείας αλλά κατά τα λοιπά θα αποτελούν τη φυσική συνέχεια των σημερινών τραπεζογραμματίων: θα έχουν τις ίδιες ονομαστικές αξίες - 5 έως 500 ευρώ - και θα βασίζονται στα σημερινά σχέδια. Έτσι, θα αναγνωρίζονται αμέσως ως τραπεζογραμμάτια ευρώ.

☰ Βλ. Γλωσσάριο.

1 Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

2 Δομή και καθήκοντα

3 Νομισματική Πολιτική

4 Το σύστημα TARGET2

5 Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ 5.1 Τραπεζογραμμάτια
5.2 Κέρματα

6 Τραπεζική εποπτεία



5.2 ΚΕΡΜΑΤΑ

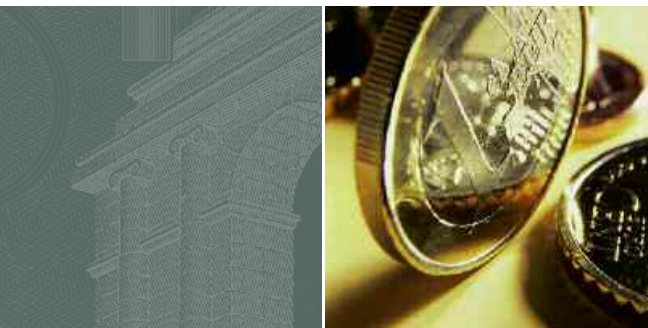
Ένα ευρώ διαιρείται σε 100 λεπτά / σεντ. Υπάρχουν οκτώ διαφορετικά κέρματα ευρώ: 1, 2, 5, 10, 20 και 50 λεπτά / σεντ, 1 και 2 ευρώ. Κάθε κέρμα έχει μία «ευρωπαϊκή» και μία εθνική όψη. Φυσικά, όλα τα κέρματα ευρώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, ανεξάρτητα από την εθνική τους όψη.

Τα οκτώ κέρματα ευρώ διαφέρουν σε μέγεθος, βάρος, υλικό, χρώμα και πάχος. Επιπλέον, έχουν ενσωματωθεί ορισμένα πρόσθετα καινοτόμα στοιχεία, τα οποία διευκολύνουν τους χρήστες, ιδίως τους τυφλούς και τα άτομα με μειωμένη όραση, να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές ονομαστικές αξίες. Για παράδειγμα, κάθε κέρμα της σειράς έχει διαφορετική στεφάνη από το αμέσως προηγούμενο ή το αμέσως επόμενο σε ονομαστική αξία. Ένα λεπτομερές σύστημα διαχείρισης ποιότητας διασφαλίζει ότι όλα τα κέρματα ευρώ μπορούν να χρησιμοποιούνται στο σύνολο της ζώνης του ευρώ και ότι πληρούν τις απαραίτητες προδιαγραφές για χρήση σε μηχανές αυτόματης πώλησης.

Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στην παραγωγή των κερμάτων μεγαλύτερης ονομαστικής αξίας (1 και 2 ευρώ), με στόχο την προστασία από την παραχάραξη. Το εξελιγμένο δίχρωμο σχέδιο και τα εγχαραγμένα γράμματα γύρω από τη στεφάνη του κέρματος των 2 ευρώ καθιστούν δύσκολη την παραχάραξή τους.



ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ



6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Η άμεση ευθύνη για την τραπεζική εποπτεία και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα ανήκει στις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους της ΕΕ. Ωστόσο, η **Συνθήκη** ¹ έχει αναθέσει στο ΕΣΚΤ το καθήκον «να συμβάλλει στην εκ μέρους των αρμοδίων αρχών ομαλή άσκηση πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των **πιστωτικών ιδρυμάτων** ² και τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος».

Το ΕΣΚΤ εκπληρώνει αυτό το καθήκον κυρίως με τρεις τρόπους.

**Παρακολούθηση
χρηματοπιστωτικής σταθερότητας**

Πρώτον, παρακολουθεί και αξιολογεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε επίπεδο ζώνης ευρώ/ΕΕ. Η δραστηριότητα αυτή λειτουργεί συμπληρωματικά και επικουρικά προς την αντίστοιχη δραστηριότητα που εκτελούν σε εθνικό επίπεδο οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και οι εποπτικές αρχές με σκοπό τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στη χώρα τους.

¹ Βλ. Γλωσσάριο.

- 1 Η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση
- 2 Δομή και καθήκοντα
- 3 Νομισματική Πολιτική
- 4 Το σύστημα TARGET2
- 5 Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ
- 6 Τραπεζική εποπτεία



Δεύτερον, το ΕΣΚΤ παρέχει συμβουλές σχετικά με το σχεδιασμό και την αναθεώρηση των ρυθμιστικών και εποπτικών απαιτήσεων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πολλές από αυτές παρέχονται μέσω της συμμετοχής της ΕΚΤ στα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά ρυθμιστικά και εποπτικά όργανα, όπως η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Επιτροπή και η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Φορέων Τραπεζικής Εποπτείας.

Τρίτον, η ΕΚΤ προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και των εποπτικών αρχών σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος (π.χ. επίβλεψη των συστημάτων πληρωμών και διαχείριση χρηματοοικονομικών κρίσεων).

Οι δραστηριότητες αυτές διενεργούνται με τη συνδρομή της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας (μια από τις επιτροπές του ΕΣΚΤ που αναφέρονται στην ενότητα 2.7), η οποία συγκεντρώνει εμπειρογνώμονες από τις κεντρικές τράπεζες και τις εποπτικές αρχές της ΕΕ.

Αγορά μετοχών: η αγορά για τις μετοχές εταιριών που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Οι μετοχές θεωρούνται συνήθως πιο ριψοκίνδυνη επένδυση από τα ομόλογα, καθώς οι κάτοχοι των μετοχών λαμβάνουν μέρος από την εταιρία που τις εκδίδει, ενώ οι κάτοχοι των ομολόγων δικαιούνται να λαμβάνουν τόκους ανεξάρτητα από τα κέρδη της εταιρίας.

Αγορά ομολόγων: οι εταιρίες και οι κυβερνήσεις εκδίδουν ομόλογα με σκοπό την άντληση κεφαλαίων για τις επενδύσεις τους. Τα ομόλογα είναι τοκοφόροι τίτλοι με σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο και με διάρκεια τουλάχιστον ενός έτους (από τη στιγμή της έκδοσης). Τα ομόλογα σταθερού επιτοκίου καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς ομολόγων.

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ): μέγεθος μέτρησης της οικονομικής δραστηριότητας. Το ΑΕΠ αντιπροσωπεύει την αξία του συνόλου των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία σε μια καθορισμένη χρονική περίοδο.

Αποπληθωρισμός: διαδικασία κατά την οποία το γενικό επίπεδο των τιμών μειώνεται διαρκώς για παρατεταμένη χρονική περίοδο.

Γενικό Συμβούλιο: ένα από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Αποτελείται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ, καθώς και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Διατραπεζική χρηματαγορά: η αγορά βραχυπρόθεσμων δανείων μεταξύ τραπεζών. Με τον όρο αυτό περιγράφεται συνήθως η διαπραγμάτευση κεφαλαίων με διάρκεια μεταξύ μίας ημέρας (ή ακόμη και μικρότερης διάρκειας) και ενός έτους.

Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων: πάγια διευκόλυνση του Ευρωσυστήματος την οποία μπορούν να χρησιμοποιούν οι αντισυμβαλλόμενοι για να πραγματοποιούν καταθέσεις σε μια ΕθνΚΤ, με διάρκεια μίας ημέρας και με προκαθορισμένο επιτόκιο.

Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης: πάγια διευκόλυνση του Ευρωσυστήματος την οποία μπορούν να χρησιμοποιούν οι αντισυμβαλλόμενοι για να λαμβάνουν πίστωση από μια ΕθνΚΤ, με διάρκεια μίας ημέρας και με προκαθορισμένο επιτόκιο, έναντι αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων.

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ): το θεσμικό όργανο που διασφαλίζει την τήρηση του νόμου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών και

των νομικών πράξεων που εκδίδονται από τα ευρωπαϊκά όργανα.

Διοικητικό Συμβούλιο: το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Αποτελείται από τα έξι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εκτελεστική Επιτροπή: ένα από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ, καθώς και τέσσερα άλλα μέλη τα οποία διορίζονται κατόπιν κοινής συμφωνίας των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς: το ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης. Καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, συνήθως κατά την πρώτη συνεδρίαση κάθε μήνα.

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ): μονάδα μέτρησης των τιμών, που χρησιμοποιείται από το Διοικητικό Συμβούλιο για την αξιολόγηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Υπολογίζεται και δημοσιεύεται από τη Eurostat, τη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Επιτροπή Delors: Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέθεσε σε μια επιτροπή υπό την προεδρία του τότε Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jacques Delors, να μελετήσει και να προτείνει συγκεκριμένα στάδια που θα οδηγούσαν σε μια οικονομική και νομισματική ένωση. Η επιτροπή απαρτιζόταν από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ), τον Alexandre Lamfalussy, τότε γενικό Διευθυντή της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (ΤΔΔ), τον Niels Thygesen, καθηγητή οικονομικών στη Δανία, και τον Miguel Boyer, τότε πρόεδρο της Banco Exterior de España. Αποτέλεσμα των εργασιών της επιτροπής ήταν η Έκθεση Delors, σύμφωνα με την οποία η οικονομική και νομισματική ένωση θα έπρεπε να επιτευχθεί σε τρία στάδια.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: ένα από τα πέντε ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Ιδρύθηκε το 1967 για τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Συντάσσει προτάσεις για νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η Επιτροπή διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων της ΕΕ, επιβλέπει τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται οι πόροι της ΕΕ και παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές συνθήκες και το κοινοτικό δίκαιο.

Ως θεματοφύλακας των Συνθηκών διασφαλίζει, από κοινού με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας που ισχύει για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Σήμερα, η Επιτροπή αποτελείται από έναν πρόεδρο και 26 επιτρόπους. Καθένα από τα τμήματά της, που ονομάζονται Γενικές Διευθύνσεις, είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των κοινών πολιτικών και τη γενική διοίκηση σε συγκεκριμένο τομέα. Εκπροσωπεί το γενικό συμφέρον της ΕΕ και είναι ανεξάρτητη από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή διορίζεται για πέντε χρόνια, αλλά το Κοινοβούλιο μπορεί να την απαλλάξει από τα καθήκοντά της.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ): ιδρύθηκε την 1η Ιουνίου 1998 και έχει έδρα τη Φραγκφούρτη. Η ΕΚΤ, από κοινού με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ, καθορίζει και εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική των χωρών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.

Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ): μία από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Ιδρύθηκε το 1951 στο Παρίσι και εγκαθίδρυσε μια κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα μεταξύ των έξι ιδρυτικών κρατών μελών (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες).

Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ): ιδρύθηκε το 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης και αποτέλεσε βήμα προς την οικονομική ολοκλήρωση, δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, κεφαλαίων και υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: αυτό το θεσμικό όργανο της ΕΕ αποτελείται από 785 άμεσα εκλεγμένους αντιπροσώπους των πολιτών των κρατών μελών. Παρότι οι αρμοδιότητές του είναι κυρίως συμβουλευτικές, ασκεί από κοινού με το Συμβούλιο της ΕΕ και δημοσιονομικές αρμοδιότητες, καθώς ψηφίζει για την έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού. Επίσης, συνεργάζεται με το Συμβούλιο της ΕΕ για τη σύνταξη των νομοθετικών πράξεων της ΕΕ και ελέγχει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ): ευρωπαϊκός οργανισμός υπεύθυνος για την προετοιμασία του τελικού σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 1994 και αντικαταστάθηκε από την ΕΚΤ την 1η Ιουνίου 1998.

Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ): πριν από την εισαγωγή του ευρώ ορισμένα νομίσματα κρατών μελών της ΕΕ ήταν συνδεδεμένα μεταξύ τους στο πλαίσιο του ΕΝΣ, το οποίο λειτουργούσε από το 1979 μέχρι

το 1999. Αποτελούνταν από τρία κύρια μέρη: το ECU, το οποίο ήταν ένα καλάθι νομισμάτων των κρατών μελών, το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών και παρεμβάσεων, με τον οποίο καθοριζόταν μια κεντρική συναλλαγματική ισοτιμία για κάθε νόμισμα έναντι του ECU (διμερής συναλλαγματική ισοτιμία), και τους πιστωτικούς μηχανισμούς, οι οποίοι επέτρεπαν στις κεντρικές τράπεζες να παρεμβαίνουν σε περίπτωση που οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες υπερέβαιναν κάποιο όριο. Την 1η Ιανουαρίου 1999, το ΕΝΣ αντικαταστάθηκε από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: παρέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση την απαραίτητη ώθηση για την ανάπτυξη της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλ. και Συμβούλιο της ΕΕ).

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ): αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Ευρωσύστημα: αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των χωρών της ζώνης του ευρώ. Είναι επιφορτισμένο με τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ.

Ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης: η ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης αποτελεί την ισοτιμία μετατροπής συναλλάγματος που εξισώνει την αγοραστική δύναμη διαφόρων νομισμάτων εξαλείφοντας τις διαφορές στο επίπεδο τιμών από χώρα σε χώρα. Στην απλούστερη της μορφή, η ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης απεικονίζει το λόγο των τιμών σε διάφορα εθνικά νομίσματα για το ίδιο αγαθό ή την ίδια υπηρεσία σε διάφορες χώρες.

Κεντρική τράπεζα: ίδρυμα στο οποίο έχει ανατεθεί -με νομική πράξη- η ευθύνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής σε μια συγκεκριμένη ζώνη.

Κριτήρια σύγκλισης: κάθε κράτος μέλος της ΕΕ πρέπει να πληροί τέσσερα κριτήρια, ώστε να μπορεί να υιοθετήσει το ευρώ: σταθερό επίπεδο τιμών, υγιή δημόσια οικονομικά (περιορισμένο έλλειμμα προς ΑΕΠ και περιορισμένο επίπεδο χρέους προς ΑΕΠ), σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία, καθώς και χαμηλά και σταθερά μακροπρόθεσμα επιτόκια.

Κριτήρια της Κοπεγχάγης (κριτήρια ένταξης): οι χώρες που επιθυμούν να

ενταχθούν στην ΕΕ πρέπει να πληρούν ορισμένα κριτήρια: πολιτικά (σταθεροί θεσμοί που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το σεβασμό των μειονοτήτων) και οικονομικά (βιώσιμη οικονομία της αγοράς). Επίσης, πρέπει να ενσωματώσουν το κοινοτικό κεκτημένο (τη νομοθεσία της ΕΕ). Τα κριτήρια αυτά καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του 1993 και επικυρώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης το Δεκέμβριο του 1995.

Μηχανισμός μετάδοσης: διαδικασία με την οποία οι μεταβολές των επιτοκίων επηρεάζουν μέσω διαφόρων διαύλων τη συμπεριφορά των οικονομικών φορέων, την οικονομική δραστηριότητα και, τελικά, το γενικό επίπεδο των τιμών.

Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ II): το πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της συναλλαγματικής πολιτικής μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ και των χωρών εκτός αυτής. Η συμμετοχή στο μηχανισμό είναι προαιρετική. Ωστόσο αναμένεται από τα κράτη μέλη με παρέκκλιση να συμμετάσχουν στο μηχανισμό, εντός του οποίου καθορίζεται μια κεντρική ισοτιμία του νομίσματός τους έναντι του ευρώ, καθώς και ένα περιθώριο διακύμανσης γύρω από την κεντρική ισοτιμία. Το κανονικό περιθώριο διακύμανσης είναι $\pm 15\%$. Στην περίπτωση χωρών με ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο σύγκλισης με τη ζώνη του ευρώ, μπορεί να καθορισθεί μικρότερο περιθώριο διακύμανσης κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους που δεν ανήκει στη ζώνη του ευρώ.

ΜΣΙ II: βλ. Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II.

Νομισματική βάση: περιλαμβάνει τραπεζογραμμάτια και κέρματα εκτός των θησαυροφυλακίων της κεντρικής τράπεζας συν τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων στο σύστημα κεντρικών τραπεζών.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ): πορεία που έχει οδηγήσει τα κράτη μέλη της ΕΕ στην εναρίθνηση των οικονομικών και νομισματικών τους πολιτικών, καθώς και στη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ προέβλεπε την ολοκλήρωση της ΟΝΕ σε τρία στάδια: στο πρώτο στάδιο (1η Ιουλίου 1990 μέχρι 31η Δεκεμβρίου 1993), τα κράτη μέλη καθιέρωσαν την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων στην επικράτειά τους, ενώ παράλληλα ενισχύθηκε ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών. Το δεύτερο στάδιο (1η Ιανουαρίου 1994 μέχρι 31η Δεκεμβρίου 1998) ξεκίνησε με τη

δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και αποσκοπούσε στην τεχνική προετοιμασία για την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, στην αποφυγή των υπερβολικών ελλειμμάτων και στην προώθηση της σύγκλισης των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών (ώστε να διασφαλιστούν υγιή δημόσια οικονομικά και σταθερότητα τιμών). Το τρίτο στάδιο (από την 1η Ιανουαρίου 1999) ξεκίνησε με τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών, την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση νομισματικής πολιτικής στην ΕΚΤ και την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.

Ομάδα Ευρώ (Eurogroup): ανεπίσημη συνάντηση των υπουργών οικονομίας και οικονομικών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, κατά την οποία συζητούνται θέματα σχετικά με τις κοινές τους αρμοδιότητες όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Στις συναντήσεις αυτές προσκαλούνται να συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ. Η Ομάδα Ευρώ συνεδριάζει συνήθως αμέσως πριν από τις συνεδριάσεις του ECOFIN.

Πάγια διευκόλυνση: διευκόλυνση που παρέχει η κεντρική τράπεζα στα πιστωτικά ιδρύματα κατόπιν δικής τους πρωτοβουλίας. Το Ευρωσύστημα παρέχει δύο πάγιες διευκολύνσεις, τη διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης και τη διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων.

Παρέκκλιση: σύμφωνα με το άρθρο 122 της Συνθήκης ΕΚ, τα κράτη μέλη με παρέκκλιση είναι αυτά που ετοιμάζονται να υιοθετήσουν, αλλά δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει, το ευρώ. Το καθεστώς αυτό αφορά εννέα κράτη μέλη (τη Σουηδία και οκτώ από τα νέα κράτη μέλη): στην περίπτωση τους δεν ισχύουν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Η περίπτωση της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου είναι διαφορετική: εξαίρουν από τη συμμετοχή στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Πιστωτικό ίδρυμα: οι τράπεζες και τα ταμειώτριά αποτελούν τους πιο διαδεδομένους τύπους πιστωτικών ιδρυμάτων. Βάσει της οδηγίας 2000/12/ΕΚ, πιστωτικό ίδρυμα είναι (i) επιχείρηση ή δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις από το κοινό ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της ή (ii) επιχείρηση ή άλλο νομικό πρόσωπο, εκτός αυτών που υπάγονται στο (i) ανωτέρω, που εκδίδει μέσα πληρωμής με τη μορφή ηλεκτρονικού χρήματος. Ως «ηλεκτρονικό χρήμα» νοείται χρηματική αξία που αντιστοιχεί σε απαίτηση έναντι του εκδότη η οποία: (α)

αποθηκεύεται σε ηλεκτρονικό μέσο, (β) εκδίδεται έναντι είσπραξης κεφαλαίων τουλάχιστον ισόποσων με την εκδοθείσα χρηματική αξία και (γ) γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από άλλες επιχειρήσεις εκτός από το φορέα που την εκδίδει.

Πληθωρισμός: συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών, η οποία οδηγεί σε συνεχή πτώση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Συνήθως εκφράζεται ως ετήσια εκατοστιαία μεταβολή ενός δείκτη τιμών καταναλωτή, όπως ο ΕνΔΤΚ.

Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης: τακτικές πράξεις ανοικτής αγοράς που διενεργεί το Ευρωσύστημα με σκοπό την παροχή στο τραπεζικό σύστημα του κατάλληλου βαθμού ρευστότητας. Διενεργούνται υπό μορφή εβδομαδιαίων δημοπρασιών, στις οποίες οι τράπεζες μπορούν να υποβάλλουν προσφορές για ρευστότητα.

Πράξεις συναλλάγματος: η αγορά ή πώληση συναλλάγματος. Στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος, ο όρος καλύπτει την αγορά ή πώληση άλλων νομισμάτων έναντι του ευρώ.

SEPA: ο ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area - SEPA) αποτελεί έναν χώρο στην Ευρώπη όπου τα άτομα, οι επιχειρήσεις και άλλοι οργανισμοί μπορούν να εκτελούν και να λαμβάνουν πληρωμές σε ευρώ, σε εθνική και διασυνοριακή βάση, χωρίς καμία διαφοροποίηση ως προς τις βασικές συνθήκες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, ανεξαρτήτως τοποθεσίας. Ο SEPA λειτουργεί ως μία αγορά εγχώριων πληρωμών και επιτρέπει στους χρήστες να πραγματοποιούν πληρωμές με την ίδια ευκολία και το ίδιο κόστος όπως θα συνέβαινε και στη χώρα τους. Την πρωτοβουλία για τον SEPA έχει αναλάβει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, το οποίο ιδρύθηκε το 2002. Πρόκειται για το όργανο λήψης αποφάσεων και συντονισμού του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα σε σχέση με τις πληρωμές.

Σταθερότητα των τιμών: πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ορίσει τη σταθερότητα των τιμών ως ετήσια αύξηση των τιμών καταναλωτή (όπως μετρείται βάσει του ΕνΔΤΚ) για τη ζώνη του ευρώ με ρυθμό χαμηλότερο από 2%. Στο πλαίσιο της επιδίωξης της σταθερότητας των τιμών, το Διοικητικό Συμβούλιο αποβλέπει στη διατήρηση ρυθμών πληθωρισμού σε επίπεδο χαμηλότερο, αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα.

Συμβούλιο ECOFIN: βλ. Συμβούλιο της ΕΕ.

Συμβούλιο της ΕΕ (Συμβούλιο Υπουργών): θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που απαρτίζεται από εκπροσώπους των

κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνήθως υπουργούς αρμόδιους για τα θέματα που εξετάζονται (γι' αυτό συχνά αποκαλείται Συμβούλιο Υπουργών). Όταν συνέρχεται σε επίπεδο υπουργών οικονομίας και οικονομικών, το Συμβούλιο της ΕΕ συχνά καλείται Συμβούλιο ECOFIN. Επιπλέον, όσον αφορά θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας, το Συμβούλιο της ΕΕ συνέρχεται σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Δεν πρέπει όμως να συγχέεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο επίσης απαρτίζεται από αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων, αλλά παρέχει στην Ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξη της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις.

Συνθήκη: με τον όρο αυτό νοείται η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η αρχική Συνθήκη υπεγράφη στη Ρώμη στις 25 Μαρτίου 1957 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958. Ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), σήμερα Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ), και συχνά αποκαλείται «Συνθήκη της Ρώμης».

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση: συχνά αναφέρεται ως Συνθήκη του Μάαστριχτ. Υπεγράφη στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2003. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση τροποποίησε τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συνθήκη του Άμστερνταμ: υπεγράφη στο Άμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999. Μαζί με τη Συνθήκη της Νίκαιας, η οποία υπεγράφη στις 26 Φεβρουαρίου 2001 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003, τροποποίησαν τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συνθήκη της Λισσαβώνας: υπεγράφη στις 13 Δεκεμβρίου 2007, αλλά θα τεθεί σε ισχύ μόνο όταν θα έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη. Τροποποιεί τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτές οι δύο Συνθήκες θα εξακολουθήσουν να αποτελούν τα θεμέλια στα οποία στηρίζεται η λειτουργία της ΕΕ. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας απλουστεύει τη διάρθρωση της ΕΕ, η οποία επί του παρόντος βασίζεται σε τρεις "πυλώνες": Κοινότητα, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις. Η νέα Συνθήκη καταργεί τους πυλώνες και η Κοινότητα αντικαθίσταται από την Ένωση, η οποία θα διαθέτει νομική προσωπικότητα. Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μετονομάζεται σε Συνθήκη για τη λειτουργία της Ένωσης.

Σύστημα TARGET2: το Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Ταχείας Μεταφοράς Κεφαλαίων σε Συνεχή Χρόνο το οποίο χρησιμοποιείται για το διακανονισμό συναλλαγών των κεντρικών τραπεζών, για διατραπεζικές μεταφορές κεφαλαίων μεγάλης αξίας σε ευρώ και άλλες πληρωμές σε ευρώ. Το TARGET2 παρέχει διακανονισμό σε χρήμα κεντρικής τράπεζας και άμεση οριστικότητα. Είναι διαθέσιμο για όλες τις συναλλαγές σε ευρώ εντός και μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ, αλλά και ορισμένων άλλων χωρών της ΕΕ. Το TARGET2 αντικατέστησε την προηγούμενη έκδοση του συστήματος TARGET, το οποίο άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 1999, όταν υιοθετήθηκε το ευρώ.

Τοκοφόρος απαίτηση: χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο το οποίο δίνει το δικαίωμα στον κάτοχό του να λαμβάνει τόκους από τον οφειλέτη που το εξέδωσε.

Υποχρέωση τήρησης ελάχιστων αποθεματικών: η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων να τηρούν καταθέσεις στην κεντρική τράπεζα. Η υποχρέωση τήρησης ελάχιστων αποθεματικών για κάθε ίδρυμα υπολογίζεται ως ποσοστό των χρημάτων που έχουν κατατεθεί από τους (μη τραπεζικούς) πελάτες του συγκεκριμένου ιδρύματος.

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2009

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Kaiserstrasse 29

60311 Frankfurt am Main, Germany

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Postfach 16 03 19

60066 Frankfurt am Main, Germany

ΤΗΛΕΦΩΝΟ

+ 49 69 1344 0

ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ

<http://www.ecb.europa.eu>

ΦΑΞ

+ 49 69 1344 6000

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, Germany

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Claudio Hills

Martin Joppen

Martin Starl

Marcus Thelen

Andreas Varnhorn

Walter Vorjohann

Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Imprimerie Centrale s.a., Luxembourg

ISBN 978-92-899-0388-2 (για την ηλεκτρονική έκδοση)

